

פרשת תולדות – למה בורא העולם גורם לנו לקום וליפול

1. **בראשית כה, יט:** וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן-אֲבִרְהָם: אֲבִרְהָם הוֹלִיד אֶת-יִצְחָק. **רש"י:** לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו. מה עשה הקב"ה? צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכול: אברהם הוליד את יצחק.

פירוש הרב ישראל איסרלין (מחבר שו"ת תרומת הדשן): יש לפרש דדוקא כאן הוזקק לפרש שהייתה תשובה לליצני הדור בקלסתר פניו ... ומדוע לא כתב אברהם הוליד את יצחק בכמה פסוקים לפני זה דכתיב דיצחק בן אברהם היה? אלא לפי שהיה **עשיו יוצא ממנו שהיה רשע גמור** ואמרו ליצני הדור ודאי **מאבימלך נולד יצחק** - שהוא רשע ואילו שרה צדקת, ולכן יצא יצחק משניהם והוליד גם כן אחד רשע ואחד צדיק בטיפה אחת ... לכן צר קלסתר פניו.

סוכה נו: מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים. כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח ואמרה לוקוס לוקוס [זאב, זאב] עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק? כששמעו חכמים בדבר קנסו את כל משמרת הכהונה של משפחתה ... ומשום הבת קנסו לכל המשמרת! אמר אביי: כן, כמו שאומרים אנשים: **שיחת התינוק בשוק היא משיחת אביו או אמו בבית.**

2. **תרגום יונתן בן עוזיאל נ, יג:** לקחו אותו בניו לארץ כנען ונשמע הדבר לעשו הרשע ולקח עמו חיילים לחברון ולא הניח ליוסף לקבור את אביו במערת המכפלה. רץ נפתלי להביא שטר מכירה שכתב עשו ליעקב על חלקו במערה. רמזו לחושים בן דן ולקח חרב וכתר ראשו של עשו והיה הראש מתגלגל לתוך המערה ונח בחיקו של אביו יצחק ואת גופו של עשו קברו בניו בחצר המערה.

בראשית רבה סב, טז: אמר ר' שמעון בן גמליאל: כל ימי הייתי משמש את אבא ולא שמשתי אותו **אחד ממאה ממה שמש עשו את אביו.** בשעה שהייתי משמש את אבא, הייתי משמשו בבגדים מלוכלכין ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בבגדים נקיים, אבל עשו, בשעה שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות. אמר אין כבודו של אבא להיות משמשו אלא בבגדי מלכות.

בראשית כה, כב: ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר: אם כן למה זה אנכי? ותלך לדרש את ה'. **רמב"ן כה, כב:** אם כן יהיה לי - למה זה אנכי בעולם? הלוואי אינני, **שאמות!**
רש"י: על כרחך המקרא הזה אומר **דרשני** ... רבותינו דרשוהו לשון **ריצה**, כשהייתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר, יעקב רץ לצאת וכשעוברת על פתחי עבודת אלילים - עשו מפרכס לצאת.

בראשית כה, כט: ויזד יעקב מזיד ויבא עשו מן השדה והוא **עייף:** ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא ... כי **עייף** אנכי ... ויאמר עשו **הנה אנכי הולך למות** ולמה זה לי בכרה? **רש"י:** עייף - **מרציחה.**

3. **שמונה פרקים להרמב"ם הפרק השישי:** המושל בנפשו - אף שעושה המעשים הטובים והחשובים ... הוא מתאוה אל הפעולות הרעות ונכסף אליהם, אלא שכובש את יצרו ויחלוק עליו בפעולותיו אל מה שמעוררים אותו כוחותיו ותאוותו ונפשו ... אבל החסיד - הוא נמשך בפעולתו אחר מה שיעוררו אותו תאוותו ותכונתו, ויעשה הטובות והוא מתאוה ונכסף אליהם.

ליקוטי שיחות כ/111: לאבות היו שני סוגי תולדות בהתאם לשני מיני העבודה: יעקב היה 'איש תם יושב אהלים' - החסיד המעולה ואילו עשו היה 'איש יודע ציד' - בהתאם לעבודה של הכובש את יצרו. וההתמודדות הזו התחילה עוד מהיותם בבטן אימם, ויתרוצצו הבנים בקרבה ... הנטייה של עשו מלידתו אל עבודה זרה נועדה כדי **לפעול את העבודה של הכובש את יצרו.** רק היות שעשו היה בעל בחירה הוא קלקל במעשיו והוציא את הרע מהכוח אל הפועל.

ליקוטי שיחות לה/153: יסוד החילוק בין עבודת השבטים - שבני לאה עניינם בעיקר עבודת התשובה ויוסף ובנימין עבודת הצדיקים - שורשו באימהות: לאה שייכת לעבודת התשובה ורחל לעבודת הצדיקים. ולכן רחל היא יפת תואר ויפת מראה, עבודת הצדיקים בלי מום ולאה מורה על עבודת התשובה, 'ועיני לאה רכות', בכיה קשורה עם תשובה ... וזהו הפירוש הפנימי במאמר חז"ל: 'הגדולה לגדול והקטנה לקטן', לאה שהיא בחינת בעל תשובה **שייכת להחזיר עשו למוטב.**